

Uppdaterad 13 nov 2004 01:35

"Perssons parningslek med mp blockerar framsynt EU-politik"

Carl Bildt varnar för socialdemokraternas maktpolitiska spel tio år efter EU-omröstningen. Tio år efter att svenska folket sa ja till EU-medlemskap fortsätter socialdemokraterna att gå baklänges in i Europa. Göran Perssons maktpolitiska taktik reducerar Sveriges Europapolitik till ett minimum. Hans nya parningslekar med miljöpartiet blockerar möjligheterna till en mer positiv och framåtsyftande EU-politik. Statsministern bakbinder även oss som vill något annat med medlemskapet. De kommande åren blir inte enkla i det europeiska samarbetet, skriver före statsministern Carl Bildt.

MED 52,3 PROCENT JA mot 46,8 procent nej slutade folkomröstningen för tio år sedan med ett tydligt godkännande av Sveriges historiska steg från randstat till medlem i Europeiska unionen.

Vägen hade varit lång. Så sent som fem år tidigare hade den då regerande socialdemokratin i sitt 90-talsprogram sagt, att "det är uppenbart att fullt medlemskap i EG inte går att förena med den svenska neutralitetspolitiken", och med det ansett frågan avförd.

Men sedan föll allt - först muren i Berlin hösten 1989, sedan myten om den så kallade tredje vägens ekonomiska politik hösten 1990 och därefter socialdemokratin regeringsinnehav hösten 1991.

En insmugen mening i ett ekonomiskt krisprogram hösten 1990 hade då redan förkunnat socialdemokratin helomvändning i den sannolikt största frågan i modern tid. Vi som kämpat länge, ivrigt och under hårt motstånd för ett Sverige helt och fullt i Europa applåderade - men oroades för att vi riskerade att backa in i det nya Europa.

För den fyrpartiregering som trädde till i oktober 1991 var uppgiften att helt och fullt föra Sverige in i det europeiska samarbetet. Den första av de fyra stora uppgifter som prioriterades. Vår tidtabell - siktet var medlemskap redan 1995 - anklagades för att vara överambitiös, gränsande till omöjlig.

Men förhandlingarna lyckades. I allt väsentligt fördes de i ett konstruktivt samarbete med oppositionen i riksdagen. På midsommarafton den 23 juni 1994 kunde jag, bland andra, underteckna det enstaka viktigaste avtal som Sverige ingått i modern tid.

EN FOLKOMRÖSTNING VAR en självklarhet. Jag hade sagt det mycket tidigt. Inte minst handlade det om att genom en omfattande nationell debatt "europeisera" vårt politiska system och på bredden informera medborgarna om betydelsen av det steg vi skulle ta. Sedan några år tillbaka hade jag haft öppna möten varje måndagskväll från Karesuando i norr till Ystad i söder för att föra ut diskussionen.

Det fanns en spänning mellan oss och socialdemokraterna som var lätt att

förklara. De hade under decennier varit motståndare till detta steg eftersom de var bärare av myten om den svenska självtillräckligheten och överlägsenheten. Att deras ledning ändrat linje innebar inte att alla deras medlemmar och sympatisörer gjort det.

Medan jag ville ge Europafrågorna en central del i den nationella valrörelsen och den nationella politiken, ville socialdemokraterna för allt smör i Småland ha en brandvägg mellan den nationella politiken och Europafrågan. För dem var det lika viktigt att det talades mycket om neutralitetspolitik som att det inte sades någonting alls om den ekonomiska och monetära unionen.

För mig var det tvärtom. Inte bara som ett utslag av ärlighet om vad det handlade om, utan också därför att det gällde att visa ledarskap inför de utmaningar som vi visste skulle komma. Vi fick inte fortsätta att backa in i Europa.

Till syvende og sidst vann vi folkomröstningen därför att vi som var beredda att ta ansvar för Sverige stod samlade gentemot den söndrade skara som i grunden aldrig kunnat ta ansvar för någonting. Den 1 januari 1995 trädde Österrike, Finland och Sverige in som nya medlemmar.

Har då det decennium som gått inneburit att Sverige slutat att gå baklänges in i Europa, och i stället förankrat en framåtsyftande Europapolitik på bredden i samhället och den politiska debatten? Frågan känns närmast retorisk - vi vet alla att så dessvärre inte är fallet.

Eurofrågan är det allra tydligaste misslyckandet.

Om Sverige i mitten och slutet av 1990-talet haft en politisk ledning med lika tydlig kompass som Finlands, är jag övertygad om att vi i dag sedan länge haft och upplevt euron som en självklar och positiv del av vår vardag. Men under de år då bland annat Finland gick vidare spreds från den svenska regeringen mest negativa stämningar i frågan. Och när det sent omsider, och efter de underligaste av förberedelser, kom till folkomröstning i september 2003 blev förlusten lika stor som plågsam.

I andra frågor har det rört sig bättre framåt. I utrikes- och säkerhetspolitiken har Sverige accepterat ett längre gående samarbete än vad torgmötesretoriken ibland antyder. Det senaste toppmötets beslut om invandrings- och asylpolitiken har fört det samarbetet en bra bit framåt. I de enskilda dagliga sakfrågorna är det numera sällan som Sverige uppträder som motvalls käring i Europa. Det är utmärkt.

Men med förankringen här hemma är det dessvärre sämre ställt. Jag vill inte skylla detta enbart på socialdemokratin - självrannsakan kan behövas också på andra håll - men att huvudansvaret för ett tydligt bristande ledarskap i Europapolitiken ligger hos dem kan ingen betvivla.

I snart sagt alla framtidsfrågor - med undantag av den viktiga utvidgningsfrågan - har regeringen stretat emot. Så var det inte minst med det arbete som ledde till författningsfördraget. Och så är det med snart sagt varje mer framåtsyftande diskussion om vart vi vill föra det europeiska samarbetet.

Strax meddelas då från Rosenbad att vi helst inte vill föra samarbetet någonstans alls, att vi hur som helst är emot mer överstatlighet och att vi ser federala tankar som ett

hot mot alltifrån folkhem till folknykterhet. Reträttstriden för den gamla neutralitetspolitiken har visserligen övergetts men har nu ersatts av den i längden lika utsiktslösa reträttstriden för de gamla monopolen. I det som når ut till medborgarna framstår Europa långt oftare som ett hot än som ett löfte.

Det finns många insiktsfulla socialdemokrater som beklagar sig över detta på samma sätt som jag. Men när det kommer till kritan är det fortfarande den maktpolitiska taktiken som reducerar ner Europapolitiken till det minsta möjliga.

SÅ VAR DET I diskussionen inför folkomröstningen 1994, så har det varit sedan dess och så ser det ut att bli än tydligare framöver. Signalerna nu kan knappast tydas på annat sätt. Som kulmen på kapitulationen inför splittringen i socialdemokratiska partiet utses en av de ledande Europaneгатivisterna till partisekreterare. Och efter det att man under år legitimerat både kommunister och miljöpartister diskuteras nu att bilda gemensam regering med ett parti som har Sveriges reträtt från det europeiska samarbetet programfäst.

Jag har mycket svårt att se annat än att såväl partisekreterarvalet som de nya parningslekarna med krafter som är fientliga till Europeiska unionen kommer att blockera möjligheterna till en positivare och mer framåtsyftande politik. Även de som vill annorlunda riskerar att bakbindas till att fortsätta att gå baklänges in i framtiden.

Desto viktigare är det då att alliansen för förnyelse visar förmågan till ledarskap i dessa frågor. Efter den förändring som skett i centerpartiet finns förutsättningarna för en framtidsvision av hur vi är med och bygger den federation av nationalstater som ger demokratin ny styrka bortom nationalstatens era och in i globaliseringens tidevarv. En nation som berömmar sig av sin internationalism kan inte låsa sig själv till försvaret av en i grunden inåtvänd nationalism.

Det europeiska samarbetet handlar om drömmen om att säkra freden och friheten för så stora delar av vårt Europa som möjligt. Det gör vi genom att steg för steg gå från en demokrati som gör halt vid gamla nationsgränser till en som byggs också på den europeiska nivån. Där federalismens principer säkrar både maktdelning och decentralisering. Då behöver vi mer av både "överstatlighet" på den europeiska nivån och "understatlighet" på den regionala och lokala nivån.

VI SKALL INTE blunda för den globala betydelsen av detta. När vi går vidare på denna väg kan vi också skapa en ny demokratisk modell för andra delar av världen där samarbete och integration är en nödvändighet. I såväl Latinamerika som Afrika och delar av Asien ser man med fascination och intresse på det nya som håller på att bryta fram i Europa. Den europeiska integrationsmodellens "mjuka makt" kan mycket väl bli en av de långsiktigt starkaste krafterna för en bättre värld.

Det gamla nationella folkhemets dagar är över, och det hjälper inte om det målas om från rött till grönt eller blått eller gult. Politiken handlar inte längre om ett folk, en nation, en stat och en lösning. Vi är många individer, olika kulturer, varierande drömmar och skiftande lösningar i ett Europa och en värld där gårdagens gränser kommer att betyda allt mindre. Då gäller det att bygga den framtidens federala europeiska demokrati som kan ge alla de många olika drömmarna möjlighet att utvecklas i frihet och fred.

För mig är det uppenbart att det handlar om det viktigaste, svåraste och mest inspirerande politiska uppdraget i vår generation i vår del av världen. Det finns inga modeller - vi bryter nya vägar.

Hur delar vi makten mellan politiken och samhället i övrigt? Hur delas makten mellan politikens lokala, regionala, nationella och europeiska nivåer? Hur ger vi utrymme för kulturell och nationell mångfald i ett Europa där vi vill att rättsordning och rättigheter så långt som möjligt skall vara lika för alla? Hur bygger vi ett samarbete för allt fler nationer som får sin legitimitet genom att vara både demokratiskt och effektivt?

Historien om ett decennium, sedan vi tog det historiska steget 1994, har tyvärr i mångt och mycket varit historien om hur vi fortsatt att gå baklänges in i framtiden. I politiken har det ständigt varit taktik - men mycket sällan strategi.

De kommande åren kommer inte att bli enkla i det europeiska samarbetet. Och den globala dagordningen är sannerligen inte mindre krävande. Då finns det ett utrymme för dem som vågar tänka lite längre, lite djärvare och lite större.

Carl Bildt